

# NEUROPSYKOLOGIA

Neuropsykologia hyödyntää tutkimuksessa ja kliinisessä työssä nopeasti kehittyvien neurotieteiden sekä psykologian muiden alueiden kuten kognitiivisen ja kehityspsykologian tietämystä ja menetelmiä.

Kliinisen neuropsykologian keskeistä työaluetta ovat keskushermoston sairauksiin ja vammoihin sekä kehityshäiriöihin ja oppimisvaikeuksiin liittyvien psykologisten seuraamusten arviointi ja kuntoutus. Erikoistumisopinnot antavat valmiudet toimia neuropsykologian erikoispsykologin työtehtävissä.

## INFORMAATIOTA ERIKOISPSYKOLOGIKOULUTUKSISTA YLEENSÄ

### Erikoispsykologikoulutus erikoistumiskoulutuksena

Erikoispsykologikoulutukset toteutetaan nykyisin ei-tutkintoon johtavina maksullisina erikoistumiskoulutuksina. Erikoistumiskoulutuksella vahvistetaan työelämässä toimivien korkeakoulutettujen ammatillista kehittymistä ja erityiskompetenseja.

Erikoistumiskoulutuksena voidaan järjestää koulutus, jonka laajuudesta, tavoitteista, kohderyhmästä ja opiskelijan asiantuntemuksen osoittamisesta on sovittu yliopistojen tai ammattikorkeakoulujen keskinäisessä yhteistyössä yhdessä työ- ja elinkeinoelämän edustajien kanssa. Erikoistumiskoulutukset nojaavat vahvaan tutkimukselliseen ja tieteelliseen pohjaan ja niitä järjestävät vain yliopistot ja korkeakoulut.

Koulutuksen järjestää yliopistojen psykologian oppiaineiden ja laitosten muodostama yliopistoverkosto Psykonet. Erikoispsykologikoulutus uudistui vuonna 2016 lakimuutoksen myötä. Koulutus tuottaa Yliopistolain (1172/2014) 7 c §:n ja erikoistumiskoulutusta koskevan asetuksen (1439/2014) mukaisen pätevyyden toimia vaativissa asiantuntijatehtävissä psykologian erikoisaloilla. Erikoispsykologikoulutuksista on kullakin erikoisalalla laadittu jäsenyliopistojen rehtoreiden allekirjoittama sopimus (VNA 1439/ 2014 20 c §).

Erikoispsykologikoulutusta järjestetään nykyisin erikoistumiskoulutuksena seuraavilla erikoisaloilla (suluissa koulutuksen vastuuyliopisto):

Kliininen mielenterveyspsykologia (Helsingin yliopisto) [www-linkki opinto-oppaaseen?](#)

- Lapset ja nuoret (Turun yliopisto ja Åbo Akademi)
- Neuropsykologia (Helsingin yliopisto)
- Psykoterapia (Jyväskylän yliopisto)
- Terveyspsykologia (Itä-Suomen yliopisto)
- Työ- ja organisaatiopsykologia (Tampereen yliopisto)

Erikoispsykologikoulutukset ovat laajuudeltaan 70 opintopistettä ja ne voidaan suorittaa 3 vuodessa työn ohessa. Uudistuneet koulutukset eivät enää johda lisenssiaan tutkintoon.

Koulutukset ovat maksullisia, ja niiden hinta on 120 € / opintopiste.

Erikoispsykologin koulutuksesta annettavat todistukset ja niiden osoittama pätevyys

Erikoispsykologin erikoistumiskoulutuksen järjestävä yliopisto myöntää koulutuksen hyväksytysti suorittaneelle opiskelijalle todistuksen. Todistuksesta käy ilmi asianomainen erikoisala. Kaikkien yliopistojen antamat todistukset ovat sisällöltään yhdenmukaiset.

Neuropsykologian erikoispsykologikoulutuksen perusteella voi hakea oikeutta Kelan tukemien neuropsykologisten palvelujen tuottamiseen.

Lasten ja nuorten erikoispsykologin koulutus antaa pätevyyden sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain (272/ 05) 9 §:n ja asetuksen (608/ 05) 2 §:n tarkoittamiin kasvatus- ja perheneuvonnan erityistyöntekijän tehtäviin.

Työ- ja organisaatiopsykologian erikoispsykologikoulutus antaa työterveyshuollon psykologin pätevyyden. Myös terveystieteiden erikoisalan opiskelijat voivat valinnaisina opintoina käydä myös nämä pätevöittävät opinnot (ks. tarkemmin erikoisalojen omista opinto-oppaista)

### **Erikoispsykologikoulutukseen hakeminen**

Erikoispsykologikoulutukset alkavat kahden–neljän vuoden välein. Hausta ilmoitetaan Psykologi-lehdessä, Psykonetin internet-sivuilla osoitteessa [www.psykonet.fi](http://www.psykonet.fi) sekä psykologian oppiaineiden sekä tiedekuntien tiedotuskanavissa sekä vastuuyliopistojen kautta. Koulutukseen haetaan (erikoisalan omalla) sähköisellä hakulomakkeella. Lisätietoja eri alojen koulutuksesta, alkamisesta ja hakumenettelyistä saa yliopistojen Psykonetin koordinaattorilta sekä erikoisalojen sihteereiltä.

Seuraava haku on 7.1.2019–25.1.2019 kaikkiin muihin paitsi ei psykoterapian alan erikoispsykologikoulutuksiin. Hakukriteerit, tarkat hakuohjeet ja lisätiedot julkaistaan Psykonetin verkkosivuilla [www.psykonet.fi](http://www.psykonet.fi)

Lisätietoja yleisistä asioista:

koordinaattori Tanja Sarlin, Psykonet, Turun yliopisto, p.0407679358, [tanja.sarlin@utu.fi](mailto:tanja.sarlin@utu.fi)

### **Opiskelijavalinta**

Valintakriteerit vaihtelevat erikoisaloittain. Yleisesti pohjakoulutuksena edellytetään psykologian maisterin tai sitä vastaavaa tutkintoa, joka oikeuttaa psykologin ammatin harjoittamiseen, sekä mahdollisuutta työskennellä erikoisalaan liittyvissä tehtävissä koulutuksen aikana. Työ- ja organisaatio- ja terveystieteiden erikoistumisopinnot moduuliin ovat kelpoisia hakijat, joilla on joku muu soveltuva ylempi korkeakoulututkinto (esim. hallintotieteistä, taloustieteistä, sosiaalipsykologiasta, tai kasvatustieteistä) ja jotka voivat hyödyntää koulutusta työssään.

Valinnassa voidaan kiinnittää huomiota myös hakijan oman orientaation syvyyteen: missä määrin hän on jo hankkinut psykologian alan täydennyskoulutusta ja kuinka se näkyy hänen toiminnassaan esimerkiksi kirjoituksina, esitelminä tai julkaisuina. Useilla erikoisaloilla edellytetään lisäksi jo kertynyttä työkokemusta laillistettuna psykologina. Opiskelijat valitaan hakemusten ja mahdollisten haastatteluiden perusteella. Sisäänottomäärä vaihtelee erikoisaloittain ja vuosittain.

Lisätietoja löydät erikoisalojen opinto-oppaista ja alojen vastuupettajilta sekä yliopistojen nettisivuilta. Katso täältä [www.psykonet.fi](http://www.psykonet.fi).

Mikäli hakija on tyytymätön opiskelijavalinnan tulokseen, hän tai hänen valtuuttamansa henkilö voi osoittaa perustellun, kirjallisen oikaisupyynnön erikoisalan vastuuyliopistolle 14 päivän kuluessa valinnan tuloksen julkistamisesta. Tarkemmat tiedot yliopistojen omilta sivuilta.

### **Erikoistumiskoulutuksen opiskelijaksi ilmoittautuminen**

Kunkin yliopiston asianomainen tiedekunta tai tieteenalayksikkö hyväksyy opiskelijat. Saatuaan tiedekunnan tai tieteenalayksikön ilmoituksen valituksi tulemisesta opiskelijan tulee ilmoittautua erikoistumiskoulutuksen opiskelijaksi asianomaiseen yliopistoon. Seikkaperäiset ohjeet ilmoittautumisesta ja muista opintoihin liittyvistä käytännöistä (mm. opintomaksut, tietojärjestelmäpalvelut) lähetetään koulutukseen valituille.

### **Koulutusjärjestelyt ja kurssikalenteri**

Koulutukseen liittyvien kurssien ja muiden opetustapahtumien yksityiskohtaiset aikataulut ja muu informaatio julkaistaan Psykonetin Internet-sivuilta löytyvässä kurssikalenterissa osoitteessa <http://www.psykonet.fi/Erikoispsykologikoulutus/kurssikalenteri>

Kaikkien erikoisalojen yhteistyönä toteutetaan puolivuositain Erikoispsykologi asiantuntijana -seminaari, joka antaa valmiuksia sellaisissa kaikille erikoistuville tarpeellisissa ammatillisissa taidoissa, joihin perustutkinto eikä myöskään oman erikoisalan opinnot tai oma ammattikäytäntö työpaikkakoulutuksineen anna riittäviä valmiuksia. Seminaarien teemat ja järjestämisaikakunnat vaihtelevat (mm. kouluttajana toimiminen, tiedottaminen, oikeuspsykologia ja työnohjaus). Myös nämä seminaarit ilmoitetaan Psykonetin kurssikalenterissa.

Opetus on monimuotoista sisältäen kontaktiopetusta, verkkotyöskentelyä yksin ja ryhmissä sekä yliopistojen välistä virtuaaliopetusta. Opetusmuodot voivat vaihdella paitsi erikoisaloittain myös kurseittain ja ne on esitelty tarkemmin kunkin erikoisalan opintovaatimuksissa. Aloitusseminaarissa käydään läpi opetusmuodot ja opiskelukäytänteet erikoisaloittain. Opintojensa alussa opiskelija voi laatia yhdessä erikoisalan vastaavien opettajien kanssa henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HPS).

### **Erikoispsykologikoulutuksen opintorekisterit**

Erikoistumiskoulutusta suorittamaan hyväksytyt opiskelijat kirjataan asianomaisen yliopiston opintorekisteriin. Opiskelija voi saada ajantasaiset tiedot opintojen etenemisestä ja suorituksistaan yliopistonsa erikoisalasihteeriltä / hallintohenkilökunnalta.

### **Erikoispsykologikoulutuksen kustannukset**

Erikoispsykologikoulutus on maksullinen erikoistumiskoulutus (VNA 2009/ 1082 2 §). Yliopistot perivät niistä 120 euroa opintopisteeltä. Koko erikoispsykologikoulutuksen hinta on siis 8400 euroa. Summan voi maksaa 1, 3 tai 6 erässä ja sen voi maksaa joko opiskelija itse, hänen työnantajansa tai molemmat yhdessä. Maksukäytännöistä sovitaan oman yliopiston kanssa. Suppeammat erikoistumiskoulutukset (30-40 op) työ- ja organisaatiopsykologian ja terveystieteiden erikoisaloilla maksavat niin ikään 120 euroa per opintopiste.

### **Erikoispsykologikoulutuksen organisaatio**

Psykonet on psykologian koulutusalueella toimiva yliopistoverkosto, jonka muodostavat Helsingin, Itä-Suomen, Jyväskylän, Tampereen ja Turun yliopistojen sekä Åbo Akademin psykologian laitokset ja oppiaineryhmät. Verkosto on toiminut koulutusalan katto-organisaationa vuodesta 1989. Verkostoa koordinoi Turun yliopisto.

Erikoispsykologikoulutuksista on kullakin erikoisalalla laadittu jäsenyliopistojen rehtoreiden allekirjoittama sopimus (VNA 1439/ 2014 20 c §). Erikoispsykologikoulutuksia organisoii yllä kuvatun työnjaon mukaisesti kunkin Psykonet-yliopistoverkoston jäsenyliopisto. Verkoston ylin johto on Psykonetin johtokunnalla, jonka alaisuudessa toimiva erikoispsykologikoulutuksen yhteistyöryhmä koordinoi koulutusten järjestämistä. Yhteistyöryhmä koostuu erikoisalaryhmien puheenjohtajista ja eräistä muista asiantuntijoista.

Kullakin erikoisalalla toimii valtakunnallinen ohjausryhmä, jonka tehtävänä on suunnitella ja ohjata erikoisalan koulutusta. Ohjausryhmien jäsenet edustavat asianomaista erikoisalaa, kutakin psykologian oppiainetta, opiskelijoita ja ammattikenttää. Ohjausryhmien sihteerit antavat tarkempaa informaatiota kultakin erikoisalalta.

## 1. NEUROPSYKOLOGIAN OPINTOJEN RAKENNE JA SUORITUSTAVAT

Koulutuksen kurssit jakautuvat tieteenalaopintoihin, menetelmäopintoihin, lopputyöhön ja koulutuksen ulkopuoliseen työnohjaukseen ja työkokemukseen. Tieteenalaopinnot jakautuvat kliinisen neuropsykologian opintoihin ja lähitieteiden opintoihin. Kliinisen neuropsykologian opinnot käsittävät sisällöllisesti seuraavat kokonaisuudet: neuropsykologiksi kasvaminen, neuropsykologian työkentät, neuropsykologian työskentelytavat, etiologiaalähtöinen osaaminen ja kognition osa-aluealähtöinen osaaminen.

Koulutus alkaa opintoihin orientoivalla aloitusseminaarilla. Lisäksi suoritetaan kliinisen neuropsykologian opintokokonaisuuteen kuuluva teoreettinen alkutentti. Loput kliinisen neuropsykologian opintokokonaisuudesta suoritetaan kolmen vuoden aikana pääsääntöisesti osallistumalla vain alan opiskelijoille tarkoitettuihin neuropsykologisen arvioinnin ja kuntoutuksen seminaareihin, joita järjestetään keskimäärin 3 lukukaudessa ja joiden yhteydessä suoritetaan oheiskirjallisuutta. Koulutuksen alussa on kaikille pakollisia opintoja ja vapaavalintaisuus lisääntyy koulutuksen edetessä. Opintokokonaisuuteen sisältyy lisäksi koulutuksen aikana pidettävä oma asiantuntijaluento, jonka toteuttamistavoista sovitaan erikseen. Lisäksi opiskelijat suorittavat lähitieteiden (neurotiede, neurologia ja psykiatria) opintokokonaisuuden.

Opintojen alussa opiskelija laatii henkilökohtaisen opintosuunnitelman (HOPS) niin, että sekä laaja-alainen perehtyneisyys että yksilöllinen syventyminen toteutuvat. Osan opinnoista voi korvata muualla suoritetuilla opinnoilla erillisten korvaavuusohjeiden mukaisesti.

Opintojen suorittamistavat vaihtelevat kurseittain. Opinnoista vain pieni osa suoritetaan läsnäololla kurseilla, ja itsenäisen työskentelyn osuus on suuri. Tavoitteena on, että opiskelijat ottavat vastuun omasta oppimisestaan ja toimivat opinnoissa aktiivisesti ryhmän jäsenenä. Kurseilla käytetään erilaisia pedagogisia ratkaisuja, joiden tarkoituksena on varmentaa laaja-alainen osaaminen sekä mahdollistaa yksilöllinen syventyminen opiskelijan osaamisen kannalta tärkeään aiheeseen. Koko koulutuksen ajan kirjoitetaan Ammatillisen kehittymisen portfolioa.

Neuropsykologian erikoispsykologin koulutus (70 op) koostuu seuraavista opintokokonaisuuksista ja opintojakoista:

### **NEUA TIETEENALAOPINNOT (55 op)**

#### **NEUAA Kliininen neuropsykologia (43 op)**

Kaikille pakolliset opinnot (16 op)

NEUAA1 Aloitusseminaari ja teoreettinen alkutentti 4 op

NEUAA2 Asiantuntijaluento 2 op

NEUAA3 Kliininen neuropsykologinen arviointi 3 op

NEUAA4 Neuropsykologinen kuntoutus 3 op

Jompikumpi seuraavista 2 op

NEUAA5a Lastenneuropsykologiaa aikuisneuropsykologeille

NEUAA5b Aikuisneuropsykologiaa lastenneuropsykologeille

NEUAA6 Kliinisen neuropsykologian ryhmätyönohjaus 2 op

HOPS:ssa määritellyt henkilökohtaiset pakolliset opinnot (6 op)

2 kurssia kursseista NEUAA7-18, 23-24

Vapaavalintaiset kurssit (21 op)

7 kurssia kursseista NEUAA7-20, 22-24

#### **NEUAB Lähitieteet (12 op)**

NEUAB1 Neurotiede 3 op  
NEUAB2 Neurologia  
    NEUAB2a Aikuisneurologia 3 op  
    NEUAB2b Lastenneurologia 3 op  
NEUAB3 Psykiatria 3 op

### **NEUB MENETELMÄOPINNOT (5 op)**

NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana 2 op  
NEUB2 Tutkimuksen metodologia 2 op  
NEUB3 Lopputyöseminaari 1 op

### **NEUC LOPPUTYÖ (10 op)**

### **NEUD KOULUTUKSEN ULKOPUOLINEN TYÖNOHJAUS JA TYÖKOKEMUS**

## **2. OPINTOJEN SISÄLTÖ**

### **NEUA TIETEENALAOPINNOT (55 op)**

#### **NEUAA Kliininen neuropsykologia (43 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Perehtyminen kliinisen neuropsykologian keskeisiin teorioihin, empiirisesti validoituihin käsitteisiin, lähestymistapoihin ja strategioihin. Opintojaksot jakaantuvat neuropsykologiksi kasvamisen, neuropsykologian eri työalueiden, neuropsykologian työskentelytaitojen, kognitiolähtöisen osaamisen syventämisen ja etiologialähtöisen osaamisen syventämisen teemakokonaisuuksiin.

**Suoritustapa:** Teoreettisen alkutentin (NEUAA1) ja Asiantuntijaluennon (NEUAA2) jälkeen kliinisen neuropsykologian opintojen suoritustapana on osallistuminen lähiopetukseen sekä itsenäinen työskentely ennakko- ja jälkitehtävissä sekä ryhmä- ja verkkotehtävissä. Opinnot koostuvat kaikille pakollisista opinnoista, HOPS:ssa sovitusta henkilökohtaisista pakollisista kursseista ja vapaavalintaisista kursseista.

#### Kaikille pakolliset kurssit (16 op)

Kaikki opiskelijat suorittavat kaikille pakolliset kurssit NEUAA1, NEUAA2, NEUAA3, NEUAA4, NEUAA5a tai NEUAA5b ja NEUAA6.

#### HOPS:ssa määritellyt henkilökohtaiset pakolliset opinnot (6 op)

Opiskelija suunnittelee itselleen henkilökohtaisen erikoistumisprofiilin ja määrittelee yhdessä lehtorin kanssa asiantuntijuutensa kehittymisen kannalta keskeiset osa-alueet, joissa opiskelijan tietämys on vielä vähäistä. Henkilökohtaisten pakollisten opintojen määrittelyssä pohditaan mitkä osa-alueet vaativat lisäperehtymistä, jotta koulutuksen edellyttämä laaja-alainen pätevyys saavutetaan. Opiskelija suorittaa 2 kpl opintojaksoista NEUAA 7-18 tai 23-24.

#### Vapaavalintaiset kurssit (21 op)

Opiskelija valitsee itse 7 kpl opintojaksoista NEUAA 7-24. Kukin opintojakso (ei NEU22) pyritään järjestämään kerran koulutuksen aikana. Vapaavalintaisiin kursseihin voi myös sisällyttää yhden valinnaisen opintojakson (NEUAA22, 3op) jossa opiskelija perehtyy syvällisesti omaa asiantuntijuuttaan tukevaan aiheeseen. Kurssi voi olla erikoispsykologikoulutuksen tai yliopiston järjestämä tai ulkopuolista koulutusta.

Kurssien suoritustapa vaihtelee opintokokonaisuuksittain. Tietyillä kursseilla on oma pakollinen kirjallisuutensa. Muusta pakollisesta kirjallisuudesta (alla) soveltuvat osat suoritetaan vastaavan kurssin yhteydessä. Henkilökohtaisten pakollisten tai vapaavalintaisten kurssien yhteydessä tulee lukea koulutuksen aikana vähintään 2 vapaavalintaista kirjaa. Sopivaa kirjallisuutta voi etsiä yliopiston internetsivujen kautta, esim.: <http://libraryguides.helsinki.fi/psychology>

#### Muu pakollinen kirjallisuus

- Andrewes, D.A. (2016) *Neuropsychology: From Theory to Practice*, 2nd Edition. Howe: Psychology Press
- Jehkonen, M., Saunamäki, T. & Hokkanen, L. (toim.) (2018) *Kliininen neuropsykologia*. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim.
- Ahonen, T., Aro, M., Aro, T., Lerkkanen, M. -K. & Siiskonen, T. (Toim.) (2018). *Oppimisen vaikeudet*. Niilo Mäki Instituutti.
- Yeates, K.O., Ris, M.D., Taylor, H.G. & Pennington, B.F. (2010). *Pediatric neuropsychology: Research, theory and practice* (2nd ed.). New York: Guilford Press.
- Käypä Hoito -suositukset soveltuvin osin.
- Lisäksi tuoreimpia kurssiin sopivia kansainvälisiä julkaisuja noin 5 kpl / kurssi.

## Neuropsykologiksi kasvaminen

### **NEUAA1 Aloitusseminaari ja teoreettinen alkutentti (4 op, pakollinen kurssi)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tuntee kliinisen neuropsykologian keskeiset teoriat ja empiirisesti validoidut käsitteet.

**Suoritustapa:** Läsnäolo aloitusseminaarissa sekä kirja- tai verkkotentti: Kolb, B. & Whishaw, I.Q. (2015). *Fundamentals of human neuropsychology*. (7th ed.) United Kingdom: Worth Publishers.

### **NEUAA2 Asiantuntijaluento (2 op, pakollinen kurssi)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija osaa tuottaa omaan asiantuntijuusalueeseensa liittyvää korkeatasoista koulutusmateriaalia ja välittää omaa tietämystään.

**Suoritustapa:** Opiskelija pitää 30-45 minuutin pituisen oman luennon (+ 15 min keskustelua) aiheeseen sopivan seminaarin yhteydessä; luento voi olla teoriapainotteinen, esitellä omaa tutkimusta tai olla tapauskuvaus, jossa on perehdytty tapaukseen liittyvään kirjallisuuteen.

### **NEUAA6 Kliinisen neuropsykologian ryhmätyönohjaus (2 op, pakollinen kurssi)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelijan oma ammatillinen asiantuntijuus kehittyy aiemmin opittujen tietosisältöjen integroitumisella omaan kliiniseen työskentelyyn.

**Suoritustapa:** Kurssi suoritetaan koulutuksen tarjoamana työnohjaajapätevyyden omaavan neuropsykologin ryhmätyönohjauksena (30 tuntia). Työnohjauksessa on esitettävä kaksi omaa tapausta, joiden taustakirjallisuuteen on perehdytty ennen työnohjausta. Ryhmäläiset perehtyvät myös muiden ryhmäläisten taustakirjallisuuteen. Ammatillisen kehittymisen portfolioa seurataan työnohjauskerroilla.

### **Ammatillisen kehittymisen portfolio**

**Tavoite:** Opiskelija pohtii ja ottaa vastuuta omasta oppimisestaan ja asiantuntijuutensa kehittymisestä. Opiskelija seuraa ammatillista kehittymistään ja tunnistaa vahvuutensa ja haasteensa ammatillisessa osaamisessaan.

**Suoritustapa:** Opiskelija kirjoittaa pohdintojaan saamaansa portfolio pohjaan aloitusseminaarissa, jokaisen suorittamansa opintojakson yhteydessä sekä ennen ensimmäistä, kolmatta ja viimeistä

työnohjauskertaa. Portfolion kirjoittamista seuraa työnohjaaja. Portfolion kirjoittaminen sisältyy kurssien opintopisteisiin.

Neuropsykologiksi kasvaminen -kokonaisuuteen kuuluvat pakollisina myös NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana (katso menetelmäopinnot) ja NEUD Koulutuksen ulkopuolinen työnohjaus ja työkokemus (katso ko. kohta).

## Neuropsykologian työalueet

### **NEUAA3 Kliininen neuropsykologinen arviointi (3 op, pakollinen kurssi)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tuntee keskeiset kliinisen neuropsykologian arviointimenetelmät ja niiden teoreettisen ja tilastollisen taustan sekä kehittää arviointia ohjaavia päätöksentekotaitojaan ja tuntee näyttöön perustuvan käytännön periaatteet. Opiskelija tuntee lain vaatimuksen neuropsykologin lausuntoja koskien ja kehittää taitojaan lausuntojen kirjoittamisessa.

### **NEUAA4 Neuropsykologinen kuntoutus (3 op, pakollinen kurssi)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tietää kuntoutuksen mahdollisuudet aivojen plastisiteetin näkökulmasta, neuropsykologisen kuntoutuksen eri lähestymistavat ja vaikuttavuuden sekä perehtyy neuropsykologisen kuntoutuksen lainsäädäntöön ja järjestelmiin.

### **NEUAA5 (2 op, toinen kurseista pakollinen)**

Riippuen opiskelijan aiemmasta työ- ja osaamisalueesta, suorittaa hän joko NEU1A5a:n tai NEU1A5b:n

#### **NEUAA5a Lastenneuropsykologiaa aikuisneuropsykologeille**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija osaa lastenneuropsykologian keskeiset käsitteet ja sovellusalueet sekä perehtyy syvällisemmin yhteen osa-alueeseen.

#### **NEUAA5b Aikuisneuropsykologiaa lastenneuropsykologeille**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija osaa aikuisneuropsykologian keskeiset käsitteet ja sovellusalueet sekä perehtyy syvällisemmin yhteen osa-alueeseen.

### **NEUAA24 Konsultaatio neuropsykologiassa (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tuntee konsultoivan kliinisen neuropsykologin roolin ja siihen eri toimialueilla liittyvät odotukset. Opiskelija osaa kommunikoida arvioinnin tulokset ymmärrettävästi eri kuulijajoukoille, laatia interventio- ja toimintasuunnitelmia yhteistyössä muun verkoston kanssa sekä tuoda esiin ja jakaa neuropsykologista tietämystä erilaisissa verkostoissa tarvittavalla tavalla.

## Neuropsykologian työskentelytaidot

### **NEUAA18 Vuorovaikutuksen perusteet neuropsykologisessa työssä (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija hallitsee vuorovaikutuksen ja allianssin perusteet sekä tunnistaa niiden säröjä ja haasteita, osaa pohtia itseään vuorovaikutustilanteissa, perehtyy asiakkaan ohjaamiseen ja kohtaamiseen arviointi- ja kuntoutustilanteissa sekä tietää perusteet psykoterapeuttisesta näkökulmasta osana neuropsykologista työskentelyä.

### **NEUAA19 Psykoterapeuttinen vaikuttaminen kuntoutuksessa**

Kurseista voi suorittaa vain toisen. Kurssit on mahdollista suorittaa vain henkilökohtaisina vapaavalintaisina kursseina.

**NEUAA19a Psykoterapeuttinen vaikuttaminen kuntoutuksessa:  
aikuisneuropsykologia (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija syventää terapeuttisen vaikuttamisen näkökulmaa suhteessa omaan aikuisneuropsykologiseen kuntoutustyöhönsä psykoterapiaviitekehyksen kautta.

**NEUAA19b Psykoterapeuttinen vaikuttaminen kuntoutuksessa:  
lastenneuropsykologia (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija syventää terapeuttisen vaikuttamisen näkökulmaa suhteessa omaan lastenneuropsykologiseen kuntoutustyöhönsä psykoterapiaviitekehyksen kautta.

**NEUAA23 Monimuotoisuus neuropsykologin työssä (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija perehtyy monimuotoisuuden merkitykseen osana neuropsykologista arviointia ja kuntoutusta. Opiskelija hahmottaa moninaisuuden merkityksen osana neuropsykologista arviointia ja kuntoutusta (mm. kulttuurillinen, kielellinen, sosioekonominen ja sukupuoli-identiteettiin liittyvä moninaisuus).

## **Kognitiolähtöisen osaamisen syventäminen**

**NEUAA12 Muisti, muistihäiriöt ja niiden kuntoutus (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija tietää muistin kehittymisen ja toiminnan periaatteet niin aivojen kuin kognitiivisen toiminnan tasolla. Opiskelija hallitsee keskeiset lasten ja aikuisten muistivaikeuksia aiheuttavien (aikuisilla pois lukien muistisairaudet) sairauksien ja vammojen etiologian ja oirekuvan. Opiskelija osaa muistivaikeuksien kuntoutuksen periaatteet.

**NEUAA13 Tarkkaavuus ja toiminnanohjaus ja niiden häiriintyminen (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija hallitsee tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen keskeiset kognitiiviset mallit ja aivoperustan, näiden toimintojen kehittymisen läpi elämänkaaren sekä näitä toimintoja koskevien kehityksellisten (esim. ADHD) ja hankittujen (esim. aivovauriot) häiriöiden arvioinnin lapsilla ja aikuisilla.

**NEUAA14 Tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen häiriöiden kuntoutus (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija hallitsee tarkkaavuuden ja toiminnanohjauksen häiriöiden kuntoutuksen periaatteet kehityksellisissä (esim. ADHD) ja hankituissa (esim. aivovauriot) häiriöissä lapsilla ja aikuisilla.

**NEUAA15 Kielelliset häiriöt: arviointi ja kuntoutus (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija hallitsee kielellisen prosessoinnin eri tasot kognitiivisen psykologian näkökulmasta ja aivotasolla, tunnistaa niiden häiriintymisen niin kehityksellisissä, äkillisissä kuin etenevissä aivotapahtumissa sekä hallitsee arvioinnin ja kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla.

**NEUAA16 Visuaaliset ja motoriset häiriöt: arviointi ja kuntoutus (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija hallitsee visuaalisen ja motorisen prosessoinnin osatekijät kognitiivisen psykologian näkökulmasta, hallitsee näiden toimintojen aivoperustan ja tunnistaa niiden häiriintymisen sekä hallitsee arvioinnin ja kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla.

## **Etiologialähtöisen osaamisen syventäminen**

**NEUAA7 Neuropsykologiset oirekuvat aikuisneurologisissa sairauksissa (3 op)**

*Tavoite ja sisältö:* Opiskelija tietää tyypillisimpien ja joidenkin harvinaisempien aikuisneurologisten sairauksien etiologian ja neuropsykologisen oirekuvan.



### **NEUAA8 Neuropsykologiset oirekuvat lastenneurologisissa sairauksissa (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tietää tyypillisimpien ja joidenkin harvinaisempien lastenneurologisten sairauksien etiologian ja neuropsykologisen oirekuvan.

### **NEUAA9 Oppimisvaikeuksien arviointi (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija hallitsee tavanomaisen lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan taitojen kehittymisen läpi elämänkaaren, näiden aivoperustan sekä hallitsee vaikeuksien arvioinnin lapsilla ja aikuisilla.

### **NEUAA10 Oppimisvaikeuksien kuntoutus (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija hallitsee lukemisen, kirjoittamisen ja matematiikan oppimisvaikeuksien kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla.

### **NEUAA11 Ikääntyminen ja etenevät aivosairaudet (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tietää normaaliin ikääntymiseen liittyvät kognitiivisten toimintojen muutokset, hallitsee erityisesti keskeisten muistisairauksien arvioinnin ja erotusdiagnoosiikan periaatteet sekä tunnistaa niiden neuropsykologisen oirekuvan.

### **NEUAA17 Neuropsykiatriset häiriöt: arviointi ja kuntoutus (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija hallitsee kehityksellisten neuropsykiatristen häiriöiden kentän, arvioinnin ja kuntoutuksen periaatteet lapsilla ja aikuisilla, mukaan lukien etenkin autismikirjon häiriöt ja Touretten oireyhtymän.

## **NEUAB Lähitieteiden opinnot (12 op)**

### **NEUAB1 Neurotiede (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija omaksuu neurotieteen keskeisen teorianmuodostuksen ja tutkimusmenetelmät sekä kliiniseen neuropsykologiaan liittyvää perustutkimusta ja sovelluksia.

**Suoritustapa:** Seminaaripäivät ja verkkotentti

Kirjallisuus: Gazzaniga, M.S., Ivry, R.B. & Mangun, G.R. (2018). Cognitive neuroscience. The biology of the mind. 5th ed. New York: WW Norton.

### **NEUAB2 Neurologia**

#### **NEUAB2a Aikuisneurologia (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tuntee kattavasti aikuisneurologian tutkimusmenetelmiä, sairauksia ja oireita.

**Suoritustapa:** Seminaaripäivät ja verkkotentti

Kirjallisuus: Soinila, S. & Kaste, M. (toim.) (2015, päivittyvä verkkokirja). Neurologia. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Helsinki.

#### **NEUAB2b Lastenneurologia (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija tuntee kattavasti lastenneurologian tutkimusmenetelmiä, sairauksia ja oireita.

**Suoritustapa:** Seminaaripäivät ja verkkotentti

Kirjallisuus: Pihko, H., Haataja, L. & Rantala, H. (toim.) (2014/2018). Lastenneurologia 1-3.p. Helsinki: Kustannus Oy Duodecim. Helsinki.

### **NEUAB3 Psykiatria (3 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija perehtyy lasten ja aikuisten psykiatristen häiriöiden biologiseen perustaan ja oirekuvaan, neurologisten häiriöiden psykiatrisiin ilmentymiin sekä neuropsykiatrisen lähestymistapoihin.

### ***Suoritustapa ja kirjallisuus:***

Yleiskatsaus aiheeseen haetaan alla mainittuun kirjallisuuteen tutustumalla. Kirjalliset ennako- ja/tai jälkitehtävät edellyttävät lisäksi 5-10 aihetta syventävään ajankohtaiseen tieteelliseen tutkimusartikkeliin perehtymistä.

American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (5th ed.). Washington, DC.

Lönqvist, J., Henriksson, M., Marttunen, M., Partonen, T. (toim.) (2017, myös verkkokirja). Psykiatria. Helsinki: Duodecim.

Kumpulainen, K., Aronen, E., Ebeling, H., Laukkanen, E., Marttunen, M., Puura, K. & Sourander, A. (2016/2017, myös verkkokirja). Lastenpsykiatria ja nuorisopsykiatria. Helsinki: Duodecim.

## **NEUB MENETELMÄOPINNOT (5 op)**

Menetelmäopinnot koostuvat kaikille erikoisaloille yhteisestä kurssista (NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana, 2 op) ja kahdesta erikoisalan omasta kurssista (NEUB2 Tutkimuksen metodologia, 2 op ja NEUB3 Lopputyöseminaari, 1 op). Erikoispsykologi asiantuntijana tukee neuropsykologiksi kasvamisen sisältökokonaisuutta. Tutkimuksen metodologia ja Lopputyöseminaari tukevat Lopputyön kokonaisuutta ja tuovat tutkimuksellista näkökulmaa koulutukseen.

### ***Kirjallisuus:***

Austin, J.T. & Leong, F.T.L (2006). The psychology research handbook: a guide for graduate students and research assistants. 2nd ed. Sage publications. (<https://helka.finna.fi/Record/helka.2704045>).

Fink, A.G. (2014). Conducting Research Literature Reviews: From the Internet to Paper. 4th Ed. Sage publications.

Nelson, H. D. (2014). Systematic reviews to answer health care questions. Philadelphia: Wolters Kluwer Health. (<https://helka.finna.fi/Record/helka.3140512>)

### **NEUB1 Erikoispsykologi asiantuntijana 2 op**

**Tavoite ja sisältö:** Antaa valmiuksia sellaisissa kaikille erikoistuville tarpeellisissa ammatillisissa taidoissa, joihin perustutkinto, oman erikoisalan opinnot tai oma ammattikäytäntö työpaikkakoulutuksineen eivät anna riittäviä valmiuksia. Seminaarien teemat vaihtelevat (mm. kouluttajana toimiminen, tiedottaminen, oikeuspsykologia, johtaminen ja työnohjaus).

**Suoritustapa:** Suoritetaan valitsemalla yksi Psykonetin tarjoamista yhteisistä Erikoispsykologi asiantuntijana -kurseista.

### **NEUB2 Tutkimuksen metodologia 2 op**

**Tavoite ja sisältö:** Opiskelija ymmärtää peruseriaatteet erilaisista neuropsykologian tutkimusparadigmoista, tutkimusprosessin suunnittelusta, toteutuksesta, kirjoittamisesta ja eettisistä näkökohdista sekä osaa soveltaa kriittistä ajattelua tutkimusten arvioinnissa.

**Suoritustapa:** Seminaariin osallistuminen sekä ennako- ja/tai jälkitehtävien suorittaminen.

### **NEUB3 Lopputyöseminaari 1 op**

**Tavoite ja sisältö:** Seminaari tukee lopputyön aiheen valintaa, työn jäsentämistä ja prosessiluontoista kirjoittamista.

**Suoritustapa:** Osallistuminen seminaariin ja verkkotapaamisiin; oman työn esittely ja toisen osallistujan työn opponointi. Mikäli lopputyö liittyy tutkimushankkeeseen, voidaan korvata tutkimusryhmän keskinäisillä tapaamisilla.

## **NEUC LOPPUTYÖ (10 op)**

**Tavoite ja sisältö:** Syvällinen perehtyminen yhteen, itse valittuun ja oman asiantuntijuuden kehittymisen kannalta olennaiseen aiheeseen. Lopputyön valmistumisen jälkeen opiskelijalla on valmiudet oman osaamisensa kirjalliseen osoittamiseen tieteellisen argumentoinnin keinoin.

**Suoritustapa:** Omaa osaamisaluetta syventävä, artikkelityyppinen lopputyö (esim. kirjallisuuskatsaus, tapaustutkimus). Lopputyö voidaan korvata tutkimusjulkaisulla.

## NEUD KOULUTUKSEN ULKOPUOLINEN TYÖNOHJAUS JA TYÖKOKEMUS

Seuraavat vaaditaan koulutuksen aikana hankittaviksi muualta (ei lasketa opintopisteinä):

Työkokemus 4 vuotta, josta vähintään 3 vuotta neuropsykologian alan työkokemusta. Työkokemuksesta vähintään 1 vuosi on hankittava koulutuksen aikana. Työkokemuksesta puolet tulee olla kliinistä asiakas-/potilastyötä ja puolet voi olla neuropsykologian alaan liittyvää kliinistä tutkimustyötä.

Työnohjausta vaaditaan yhteensä 90 tuntia yksilötyönohjaukseksi muutettuna. Koulutukseen sisältyy 23 tuntia (30 tuntia ryhmätyönohjausta muutettuna yksilötyönohjaukseksi). Opiskelijan tulee itse hankkia puuttuva 67 tuntia yksilötyönohjausta. Työnohjaajalta vaaditaan neuropsykologian työnohjaajapätevyys. Mikäli työnohjaajalla on neuropsykologian erikoispsykologin koulutus tai vastaava (kliinisen neuropsykologian jatko- /täydennyskoulutus vuosilta 1983-1997) ilman työnohjaajapätevyyttä, hyväksytään 50 % työnohjauksesta. Tällaista työnohjausta voi olla korkeintaan puolet kaikesta työnohjauksesta. ET-kuntouttajaoikeuden omaavan psykologin, tai muiden kuin neuropsykologien antamaan työnohjausta ei hyväksytä.

## 4. YHTEYSTIEDOT

### **Professori Laura Hokkanen**

Helsingin yliopisto  
puh. 02941 29505  
s-posti [etunimi.sukunimi@helsinki.fi](mailto:etunimi.sukunimi@helsinki.fi)

### **Yliopistonlehtori (aikuisneuropsykologia) Maarit Virta**

Helsingin yliopisto  
puh. 02941 29535  
s-posti [etunimi.sukunimi@helsinki.fi](mailto:etunimi.sukunimi@helsinki.fi)

### **Yliopistonlehtori (lastenneuropsykologia) Petriina Munck (Marja Laasonen toimivapaalla)**

Helsingin yliopisto  
puh. 02941 29408  
s-posti [etunimi.sukunimi@helsinki.fi](mailto:etunimi.sukunimi@helsinki.fi)

### **Koulutussuunnittelija**

Helsingin yliopisto  
s-posti [meilahti-student@helsinki.fi](mailto:meilahti-student@helsinki.fi)